

KULTURPLAN FÖR NYKÖPINGS KOMMUN

SPELRUM

VERKSAMHETSSTÖDJANDE/STYRANDE DOKUMENT

Dokumenttitel	Kulturplan för Nyköpings kommun Spelrum
Fastställd av	Näringsliv, kultur och fritid
Beslutsdatum	2025-04-23
Giltighetstid	Från och med beslut tillsvidare
Omfattar	Strategiska förflyttningar för att främja kulturen i Nyköping
Dokumentansvarig	Divisionschef
Uppföljning	Genom aktiviteter i verksamhetsplan
Aktualitetsprövning	Vid behov, årligen

Innehåll

1 INLEDNING.....	1
1.1 Demokrati och Kultur.....	1
1.2 Kulturens egenvärde.....	1
1.3 Ett vitalt kulturliv	2
2 SYFTE	2
3 EN GUIDE TILL SPELRUMMET: SÅ NAVIGERAR DU KULTURPLANENS STRUKTUR.....	2
4 SPELREGLER	3
4.1 Omvärld.....	3
5 SPELPLAN	3
6 SPELPJÄSER.....	4
7 SPELRUM	4
7.1 Spelrum: Kulturdriven stadsutveckling.....	4
7.2 Spelrum: Kulturella och Kreativa branscher - En drivkraft för utveckling.....	5
7.3 Spelrum: Strategisk och resilient organisation för en hållbar samhällsutveckling.....	5
8 FRÅN STRATEGI TILL HANDLING – ATT SKAPA SPELRUM FÖR KULTUR.....	6
9 ÄNDRINGSHISTORIK	7

1 INLEDNING

Nyköping har ett rikt och mångsidigt kulturliv, präglad av ett starkt engagemang från kulturföreningar, fria kulturaktörer, de kreativa branscherna samt institutioner och offentliga aktörer. Dessa aktörer utgör en ovärderlig resurs för Nyköping och som kommun spelar vi en central roll i att möta kulturlivets behov, genom att skapa stödjande strukturer och förutsättningar som främjar kulturell utveckling och möjliggör för alla aktörer att bidra och delta.

I kulturplanen använder vi Spelrum som en metafor för de mellanrum där möjligheten till utveckling ofta uppstår. Begreppet leker både med ett expansivt kulturbegrepp och är samtidigt en blinkning till den klassiska replokalen. Det större syftet är att belysa att det är just i mellanrummen mellan olika verksamheter och människor som utveckling kan ske. Här skapas utrymme för nya idéer, samarbeten och innovativa lösningar, där rätt spelpjäser sätts på plats för att möjliggöra gemensamma framsteg. Genom att identifiera nya spelrum skapar vi förutsättningar för en levande och flexibel kulturutveckling. Kulturplanen tar avstamp i följande tre grundläggande områden, som alla förutsätter varandra.

1.1 Demokrati och Kultur

Den fria kulturen är en grundläggande pelare i en demokrati, då den möjliggör att individer fritt kan uttrycka sina tankar, idéer och känslor utan rädsla för censur. Genom konstnärlig frihet ges utrymme för att ifrågasätta och utmana rådande normer, vilket främjar innovation och samhällsdebatt. Den fria kulturen ger också medborgare möjlighet att aktivt delta i det kulturella livet, vilket stärker deras engagemang i samhällsutvecklingen och bidrar till en demokratisk diskussion. Genom kulturella uttryck utvecklas empati och förståelse för olika perspektiv, vilket skapar en mångsidig offentlig diskurs. Detta stärker social sammanhållning och fördjupar de demokratiska värderingarna, samtidigt som det skapar ett öppet, resiliellt och kreativt samhälle som kan möta framtidens utmaningar.

1.2 Kulturens egenvärde

Kulturens egenvärde bör ses som ett fundamentalt mål i sig självt, bortom de mätbara effekterna den kan ha på samhället. Att enbart värdera kultur utifrån dess ekonomiska eller samhällseliga effekter riskerar att minska dess betydelse till något instrumentellt. Kultur handlar om att skapa mening, forma identitet och ge uttryck för mänskliga erfarenheter, vilket inte alltid går att kvantifiera. Genom att erkänna kulturens egenvärde betonas dess roll som en kraft för individuell och kollektiv reflektion, kreativitet och känslomässig utveckling. Det är dessa kvaliteter som skapar grundläggande förutsättningar för ett fritt, demokratiskt och öppet samhälle. Effekterna av kultur på exempelvis samhällets sammanhållning och innovation är viktiga, men de bör inte vara de enda måtten på kulturens värde. Kulturens betydelse sträcker sig bortom det mätbara – den ger utrymme för fria uttryck och fördjupad förståelse för människors liv och erfarenheter.

1.3 Ett vitalt kulturliv

När vi för samman det demokratiska ramverket med kulturens egenvärde skapar vi förutsättningar för ett vitalt kulturliv som både är ett uttryck för, och en spegel av, vårt samhälle. En mångfald av kulturella uttryck är avgörande för att spegla samhällets komplexitet och mångfacetterade natur. När vi öppnar dörrarna för en bred variation av kulturella perspektiv och uttrycksformer, får vi ett samhälle som inte bara är mer dynamiskt, utan också mer levande och intressant. Genom att omfamna och främja kulturell variation får vi en mer nyanserad bild av världen och av oss själva, vilket berikar både individens och samhällets förståelse. Mångfalden av kultur ger oss möjlighet att möta både våra olikheter och våra gemensamma drag, och bidrar till att bygga ett samhälle där alla har möjlighet att delta och känna sig sedda.

2 SYFTE

Syftet med kulturplanen är att skapa en långsiktig strategi som skapar rätt förutsättningar för kulturen att växa och utvecklas, och därmed ta en mer framträdande plats i både människors liv och i Nyköping som helhet. I kulturplanen har vi kartlagt tre spelrum där vi behöver göra strategiska förflyttningar; Kulturdriven stadsutveckling, Kulturella och kreativa branscher – en drivkraft för utveckling samt Strategisk och resilient organisation för en hållbar samhällsutveckling.

3 EN GUIDE TILL SPELRUMMET: SÅ NAVIGERAR DU KULTURPLANENS STRUKTUR

Kulturplanen Spelrum bygger på en spelmetafor där kulturens roll i samhället definieras genom spelreglerna, spelplanen och spelpjäserna. Dessa tre element styr hur vi kan skapa nya möjligheter för kreativitet, delaktighet och innovation.

- **Spelreglerna:** Ramverken vi förhåller oss till.
- **Spelplanen:** Kontexten vi verkar inom och som ligger till grund för våra strategiska förflyttningar.
- **Spelpjäserna:** De aktörer vi behöver samverka med för att åstadkomma den utveckling och de strategiska förflyttningar som kulturplanen anger.

4 SPELREGLER

För att kunna arbeta långsiktigt och strategiskt med utvecklingen av kulturlivet i Nyköping behöver vi vara uppdaterade och förankrade i vår omvärld; ur ett lokalt, regionalt och globalt perspektiv. Arbetsmetoder och utveckling ska vara förankrat i våra egna styrdokument, forskning och medborgardialoger/delaktighet.

4.1 Omvärld

Kommunfullmäktige har antagit en Kulturpolitisk policy (KK19/565) vilken anger riktningen för kulturpolitiken i Nyköpings kommun och därigenom kompletterar denna kulturplan som ligger till grund för verksamhetens strategiska förflyttningar under kommande år. Den kulturpolitiska policyn är underordnad Nyköpings vision 2040 och därigenom den långsiktiga riktningen för kommunens utveckling. Vision 2040 bygger på en kondenserad form av kommunens antagna hållbarhetsprogram.

Denna kulturplan syftar till de nationella kulturpolitiska målen, vilka betonar vikten av en dynamisk, utmanande och obunden kultur med yttrandefriheten som grund. Målen inkluderar att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i kulturlivet, samt att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Kultursamverkansmodellen är en finansieringsmodell för kultur i Sverige som Nyköping är en del av. Den bygger på dialog och samverkan mellan stat, regioner, kommuner, civilsamhälle och det fria kulturlivet. Den sörmländska kulturplanen arbetas fram av Region Sörmland och gäller år 2023-2026. Den kompletteras varje år med en aktivitetsplan.

5 SPELPLAN

Spelplanen är Nyköping - där vi står, lever och verkar - det är här vi möts. Med sitt engagemang, sin drivkraft och kreativa spets utgör kulturaktörerna en essentiell del av Nyköpings dna. För att kunna stödja och förstärka detta engagemang krävs strategisk samordning och långsiktig planering för att bygga hållbara strukturer och möta framtida behov inom kultursektorn. Genom att främja samverkan och öppna upp för nya möten, skapar vi en dynamisk miljö där idéer kan växa och kulturella uttryck kan frodas.

Vår roll är att vara katalysator för kultursamverkan. Genom att underlätta dialog och samarbete mellan kulturaktörer, medborgare, företag och politiker skapar vi en levande spelplan. Nyköpings långsiktiga fokus är att bygga ett hållbart, kreativt och inkluderande samhälle. På vår spelplan - med fri sikt och låga trösklar - möjliggör vi spelrum för Nyköping där kultur inte bara är en sektor, utan en integrerad del av samhällslivet, som engagerar, utvecklar och berikar.

6 SPELPJÄSER

Spelpjäserna utgörs av de verksamheter, grupper och aktörer som tillsammans bidrar till Nyköpings kulturliv. Aktörerna kan vara allt från konstnärer, kulturföreningar och kreativa entreprenörer till företag, politiker och medborgare. Likt spelpjäser på en bräda har varje aktör sin specifika roll och funktion, men tillsammans bildar de en dynamisk helhet som skapar rörelse och utveckling i Nyköping. Vi behöver genom dialog och samverkan hitta nya sammansättningar av aktörer som kan dra åt samma håll och bidra till de förflyttningar som krävs för att skapa ett mer kreativt och öppet samhälle. Exempel på hur detta kan ske är att en konstnär kan inspirera en 3 företagsidé, en fastighetsägare kan öppna upp nya kulturarenor, och att politisk beslutskraft kan ge förutsättningar för att utveckla och stärka kulturella initiativ.

Tillsammans spelar vi en viktig roll i att skapa nya förutsättningar för kulturens utveckling och genom samverkan kan vi flytta fram positionerna, precis som i ett väl genomtänkt drag på en spelplan. Varje spelpjäs, oavsett storlek eller funktion, har en betydelsefull plats i arbetet att forma och stärka kulturlivet i Nyköping.

7 SPELRUM

Spelrum skapas i mellanrum, mellan olika verksamheter, och i vilka vi identifierar ett antal prioriterade områden där kreativa idéer, samarbeten och nya perspektiv kan formas och spela en viktig roll i utformningen av samhällsutvecklingen. I varje Spelrum finns spelpjäser och strategiska förflyttningar. Förflyttningarna handlar i grunden om att förstärka och utveckla samspelet mellan kultur och andra sektorer. På så sätt skapar vi förutsättningar för hållbara, innovativa arbetssätt och strukturer för samverkan.

För att genomföra de strategiska förflyttningarna behövs en mängd smårörelser hos flera aktörer och på flera plan. Framför allt behöver vi samverka med de parter där ansvaret för förflyttningen bärs gemensamt och där utväxlingen syftar till någonting större än de enskilda verksamheternas, för hela Nyköping i linje med Vision 2040. Genom att bryta ner förflyttningarna till aktiviteter i verksamhetsplanering konkretiserar vi insatser och möjliggör gemensamma framsteg.

7.1 Spelrum: Kulturdriven stadsutveckling

I Nyköping strävar vi efter att stärka kulturens roll som en drivkraft i stadsutvecklingen, där kultur inte bara ses som en fristående sektor utan som en integrerad del av samhällsutvecklingen. Genom att lyfta fram den kulturella sektorns betydelse i utformningen av fastigheter, offentliga rum och samhällsplanering och ge spelrum för kreativitet skapar vi attraktiva och inkluderande miljöer för invånare och besökare. Denna strategiska förflyttning

innebär att kulturperspektivet genomsyrar kommunens arbete. För att främja kreativitet, delaktighet och lokal identitet behöver vi öka på samverkan mellan kulturaktörer, näringsliv och civilsamhälle.

Låt kulturmiljön och den offentliga konsten berika staden! Fysiska miljöer har samlat erfarenheter, minnen och berättelser som skapar förståelse för vår livsmiljö och bidrar till samhällsutvecklingen. I princip alla planeringsprojekt förutsätter omvandling av platser, bebyggelse och gestaltade miljöer med lång brukskontinuitet. Vi behöver därför undersöka hur kulturmiljöerna och den offentliga konsten kan användas som ett inspirerande narrativ och bli en del av förnyelsen och berika stadens utveckling redan i planeringsstadiet.

Spelpjäser: Näringsliv, kultur och fritid, Samhällsbyggnad och Tekniska Divisionen

Strategisk förflyttning: Att i samverkan med Samhällsbyggnad integrera kulturens värden tidigt i både stadsplanering och områdesutveckling, där kreativa och kulturella 4 perspektiv används för att skapa hållbara och inkluderande rum som stärker både lokal identitet, Nyköpings attraktivitet och samhällsutvecklingen i vidare bemärkelse.

7.2 Spelrum: Kulturella och Kreativa branscher - En drivkraft för utveckling

De kulturella och kreativa branscherna spelar en avgörande roll i Nyköpings utveckling. Företag inom KKB är ofta passionsdrivna enskilda verksamheter med specifika behov. De bidrar inte bara till den ekonomiska tillväxten, utan berikar också samhällsutvecklingen genom sina unika perspektiv och engagemang. Från konst, musik och teater till design, film och arkitektur, utgör dessa branscher en dynamisk och mångfacetterad del av vårt samhälle. Genom att främja och stödja dessa sektorer skapar vi förutsättningar för en levande, inkluderande och hållbar kommun som både lockar talang och engagerar invånare i kreativa uttryck. Kultur och näringsliv behöver samarbeta för att stödja de kulturella och kreativa branscherna och dess unika behov, vilka speglar kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och möjligheten att driva lönsam näringsverksamhet.

Spelpjäser: Näringsliv, kultur och fritid, genom Kultur och Bibliotek, Näringslivsenheten och Turism.

Strategisk förflyttning: Identifiera och bygga en robust stödstruktur för de kulturella och kreativa branscherna (KKB) i samverkan med näringsliv och turism.

7.3 Spelrum: Strategisk och resilient organisation för en hållbar samhällsutveckling

För att möta de behov som finns hos de aktörer vi finns till för, samt att kunna arbeta långsiktigt och strategiskt i en föränderlig samhällsstruktur, är det avgörande att bygga en organisation som kan anpassas till både lokala och globala förändringar. Vi strävar efter att skapa en flexibel och dynamisk

organisation som inte bara svarar på aktuella behov, utan även aktivt bidrar till samhällsutvecklingen genom att stärka kulturens roll i alla delar av samhället. En strategisk organisationsform innebär att vi utgår från konkreta behov hos de olika aktörerna i kulturlivet och samhällssektorerna. Genom att samverka och bygga nätverk kan vi säkerställa att kulturens plats och funktion blir integrerad i den bredare samhälls- och utvecklingsprocessen. Detta kräver en organisationsstruktur som både möjliggör innovation och långsiktighet, samt är tillräckligt flexibel för att kunna anpassas till en föränderlig värld.

Genom att rusta en sådan organisation stärker vi inte bara kulturlivets ställning utan skapar också en hållbar grund för att kulturen ska kunna utvecklas i takt med samhällets förändrade behov och värderingar. Detta är en nyckel för att framtidssäkra kulturens plats i samhället och säkerställa att den förblir relevant, inkluderande och tillgänglig för alla medborgare.

Spelpjäser: Näringsliv, kultur och fritid genom Kultur och bibliotek, Fritid

Strategisk förflyttning: Kultur och bibliotek behöver skapa förutsättningar för ökad flexibilitet i arbetsstrukturer, stärkta interna kompetenser och långsiktig kapacitet för 5 att möta nya utmaningar. Genom att främja interna och tvärsektoriella samarbeten och optimera resursanvändning skapar vi en kulturverksamhet som inte bara möter dagens krav, utan också är rustad för framtidens behov och möjligheter.

8 FRÅN STRATEGI TILL HANDLING - ATT SKAPA SPELRUM FÖR KULTUR

Avslutningsvis bör det understrykas att Spelrum inte handlar om att vinna eller uppnå kortsiktiga mål. Det handlar snarare om att skapa utrymme för reflektion, samverkan och medvetna val som på djupet främjar en hållbar och dynamisk kulturutveckling. Genom att ge plats åt en mångfald av uttryck och perspektiv kan vi tillsammans forma en kultur som inte bara speglar vår samtid utan också öppnar dörrar till framtidens möjligheter. Med varje val vi gör, i samspel och dialog, bygger vi ett starkare och mer inkluderande kulturlandskap. Spelrummet är vårt gemensamma ansvar – ett utrymme där vi både kan utmana och växa tillsammans.

Vi har alla en viktig roll att spela – från kulturaktörer och entreprenörer till politiker och medborgare. Tillsammans kan vi skapa ett kulturliv som är både levande och hållbart, där varje spelpjäs bidrar till den gemensamma utvecklingen.

Vägen framåt är fylld av möjligheter – men för att skapa dem behöver vi fortsätta bygga broar mellan kultur och andra samhällsområden. Med Spelrum som strategi, guide och arbetssätt ska vi bidra till Nyköpings utveckling. Kulturen är vår gemensamma tillgång, och det är i våra gemensamma spelrum som vi tillsammans lägger grunden för ett samhälle präglad av delaktighet, öppenhet och hållbar utveckling.

9 ÄNDRINGSHISTORIK

Rev	Författare	Beskrivning av förändring	Datum